

# Ta itu med våld och kränkningar mot HBT-ungdomar

Eva Tiby är tagen. Ögonen tåras. Hon har svårt att samla sig.  
– Mycket stark, säger hon dröjande. Hon har just sett föreställningen No Tears for Queers. Och skall strax upp på scenen för ett publiksamtal.

Text: Örn Lindstrand | Bild: Bibbie Friman | [Prenumerera](#) |  
Artikel i [SocialPolitik nr 4 2009](#)

Eva Tiby är docent vid Stockholms Universitet och kriminolog, specialiserad på hatbrott mot HBT-personer. 1996 kom hennes första rapport. Nu är hon i Göteborg som föreläsare vid temadagen Från Ord Till Mord i regi av Brottsoffermyndigheten. Samt Göteborgs Stad.

No Tears for Queers avslutade dagen som också hade Alexander Bengtsson från Expo som föreläsare. Han säger efter föreställningen:

– Inget jag sett har skärpt mig som denna pjäs.

Från Ord till Mord har samlat mycket folk till Folkets Hus. Bortåt 200 är anmälda. Först ut på podiet under temadagen är Eva Tiby. Hon återkommer ofta till uttrycket "kapabla väktare". Att vi måste vara på vår vakt mot homofobin – i vardagen. Den subtila. Inte minst hos oss själva. Vara aktiv. Kapabel. Fundera över:

– När är det okej att skratta åt bögskämt? Hur mycket spelar jag med i homofobin? När tar jag ansvar? Och hur?

**Under 15 år har hon forskat kring** homofoba hatbrott. Det var 1994 som lagen kom. Av förra årets 6000 anmälda hatbrott hade 20 procent anknytning till sexuell läggning, identitet. Men mörkertalet är stort. Bara 30 procent av de drabbade vågar, orkar anmäla. Vågar ta sina rättigheter på allvar.

– Vissa brott är värre än andra. Har värre motiv, säger Eva Tiby. Och hatbrott mot HBT-personer ökar. Det stora problemet är att så få anmälningar går till åtal. Trots att dessa brott undergräver det demokratiska samhället.

Hon understryker att det inte är de högerextrema grupperna som är mest skyldiga. Utan grannar, nätkontakter, arbetskamrater eller släktingar. För att inte tala om skolan. Där ser Eva Tiby "ett markant lidande", som hon säger. Och pekar på att närvaron är obligatorisk – att man inte kommer undan. Och uppmanar publiken:

– Fokusera på skolan. Ta itu med våldet, kränkningarna. Och anmäl. För det händer saker när man vänder på stenar. Och inte minst: Var en aktiv väktare. Kapabel.

**I en paus tidigare under kvällen** berättade Eva Tiby för Socialpolitik att hon såg fram emot kvällens föreställning av No Tears for Queers. Och att hon har läst boken om igen. För erkänner hon:

– När den kom 2005 blev jag irriterad. Tyckte att Johan Hilton var för våldsfixerad. Och varför bara män? Men efter omläsningen ser jag ju vilket elegant arbete han gjort. Just – elegant. Och balanserat. Hon fortsätter:

– Boken slår an. Gör problematiken tillgänglig. Han lyfte helt enkelt in frågan i moderniteten. För Johan Hilton vill verkligen berätta något.

Men hans största förtjänst, säger Eva Tiby, är nog att han inspirerat RFSL. Deras ungdomar. Där det har blivit "inne" med hatbrott. Prioriterat.

Och hon berättar att hon och Johan Hilton varit ute och föreläst tillsammans. Om hatbrotten. "Men idag talar han visst inte så mycket om det?", lägger hon till retoriskt. Kanske besviket.

**Nu är det Alexander Bengtssons tur att inta podiet.** Han kommer från stiftelsen Expo och är expert på högerextrema, anti-demokratiska och nationalistiska grupper. Det börjar bli obehagligt. För han uppmanar oss att följa dessa grupper på

nätet "kontinuerligt". För att lära oss deras argument och retorik. Och han nämner nordisk.nu och inte minst metapedia.org – nazisternas upplagsverk. Deras Wikipedia. Men Alexander Bengtsson varnar:

– Det kan bli en chock att möta detta. Deras förakt för svaghet. Det är inget man mår bra av att läsa.

Men det är nödvändigt, menar han. Inte minst som motvikt till den, som han säger, "flathet" som präglar samhället och framförallt – skolan.

Okunnigheten. Och pekar på alla välmenande temadagar – utan uppföljning. Ja, även på verksamheten inom dagis och fritids. Poängterar:

– Värdegrundsarbetet måste vara med redan från början. Och följas upp.

**När Alexander Bengtsson förklarar att de** antidemokratiska grupperna ser HBT-rörelsen och dess stödjare som "judiska lakejer" kommer dagens första, stora skratt från publiken. Som avspänning? Säkert – för mycket av det som han berättar om dessa grupper och deras världsbild är närmast absurt. Som att vi alla här i publiken skulle uppfattas som "homolobbyn". Och som sådan ingå i "den judiska världskonspirationen". Att homosexualitet är något som judarna hittat på för att fördärva den vita rasen. Och våldet?

– Det är centralt, säger Alexander Bengtsson. Dom ser det som den enda utvägen att protestera mot HBT och "homolobbyn". Att stoppa den. Legalt är det ju stopp.

**Innan kvällens övningar på Pusterviksteatern** hinner några forskare från Göteborgs Universitets sociala discipliner presentera ett forskningsprojekt under hösten 2009 inom Utvärdering av stöd till brottsutsatta i Göteborg. Alltså: HBT-personer. Med frågan: "Vad anser du att du hade behövt eller velat ha hjälp med efteråt?" Eller: "Fick du något stöd av någon?" För det har visat sig att många har svårt att formulera vilket stöd de vill ha. Behöver. Forskarna Ninni Carlsson och Ulla-Britt Wennerström, Institutionen för socialt

arbete respektive Sociologiska institutionen efterlyste också "bra ideér". Projektkoordinator är: ann.hanbert[at]socialresurs.goteborg.se.

**Men nu är det alltså kväll på Pustervik** och teaterrummet är fuktigt, hett och intimt efter föreställningen. Förtätat – tätt. Laddat. Nu har Eva Tibby tagit plats i panelen på scenen. Och berättar att hon gråtit. Hon som brukar hålla distansen. Men också uppskattat den "humoristiska tonen".

Det är meningen att publiken ska ställa frågor. Men det går trögt. Den är stum – förstummad? Eller kanske bara trött efter temadagens tunga föreläsningar. Deprimerande fakta. Och pjäsen är inte lätt. Träffar både i hjärta och mage, som någon sa. Hårt. Så panelen pratar på:

Matilda Sjödell från RFSL Ungdom betonade att "vi är alla delaktiga i det homofoba samhället". Och Kaj Heino, ordförande i RFSL Göteborg påpekade att vad pjäsen handlar om "är ingen företeelse". Utan "vardag, verklighet för många här i publiken".

Alla talade om vårt personliga ansvar. Allas. Ja, Nina Wester, pjäsens regissör betonade kvinnors ansvar. Och i programbladet säger hon:

– Sen måste vi kvinnor också se vår del i hur vi upprätthåller och reproducerar manliga stereotyper.

orn.lindstrand[at]spray.se

*Örn Lindstrand*

**Läs mera:**

[Ilskan är min drivkraft](#), SocialPolitik nr 4 2009.

[No Tears for Queers – pjäsen](#), recenseras i SocialPolitik nr 4 2009.

Håll koll på:

[nordisk.nu](#) och [metapedia.org](#)